

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utgiven i Helsingfors den 15 april 2011

338/2011

Statsrådets förordning

om rådgivningsverksamhet, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga

Utfärdad i Helsingfors den 6 april 2011

I enlighet med statsrådets beslut, fattat efter föredragning från social- och hälsovårdsministeriet, föreskrivs med stöd av 23 § i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010):

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Syftet med förordningen

Syftet med denna förordning är att säkerställa att hälsorådgivningen och hälsoundersökningarna för kvinnor och familjer som väntar barn och för barn under skolåldern, för elever och deras familjer samt för studerande är planmässiga, uppvisar en enhetlig nivå och tar hänsyn till individens och befolkningens behov i den kommunala hälso- och sjukvården.

2 §

Tillämpningsområde

Denna förordning tillämpas på i 15, 16 och 17 § i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) avsedda rådgivningsbyråttjänster, på tjänster som gäller skol- och studerandehälsovård samt på förebyggande mun- och tandvård för barn och unga.

3 §

Studerande berättigade till studerandehälsovård

I 23 § i hälso- och sjukvårdslagen avsedda

läroanstalter, för vars studerande kommunen ska ordna studerandehälsovård, är

1) läroanstalter enligt lagen om yrkesutbildning (630/1998),

2) läroanstalter enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998),

3) läroanstalter enligt gymnasielagen (629/1998),

4) läroanstalter enligt 2 § 3 och 5 mom. i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998),

5) högskolor enligt yrkeshögskolelagen (351/2003),

6) universitet enligt 1 § i universitetslagen (558/2009),

7) läroanstalter inom polisbranschen enligt lagen om polisutbildning (68/2005),

8) läroanstalter enligt lagen om Brottsåtgärdsområdets utbildningscentral (1316/2006),

9) Försvarshögskolan i fråga om studerande som bedriver andra studier än sådana militärvetenskapliga studier och militäryrkesstudier som krävs för en officerstjänst, samt

10) räddningsinstitut enligt lagen om Räddningsinstitutet (607/2006) och läroanstalter enligt 15 § 2 mom. i räddningslagen (468/2003) som ger yrkesinriktad grundutbildning inom räddningsbranschen.

Såsom studerande vid en läroanstalt anses en studerande vid en läroanstalt enligt 1 mom. som studerar i en utbildning som berättigar till studiestöd enligt lagen om studiestöd (65/1994).

Kommunen kan ordna studerandehälsovård även för andra än i 2 mom. avsedda studerande.

4 §

Tillhandahållande av tjänster

Den myndighet som ansvarar för folkhälsoarbetet i kommunen ska godkänna ett enhetligt handlingsprogram för rådgivningsverksamheten, skol- och studerandehälsovården samt den förebyggande mun- och tandvården för barn och unga. Handlingsprogrammet ska utarbetas i samarbete med socialväsendet och undervisningsväsendet.

Hälsundersökningarna och den hälsorådgivning som planeras utifrån dem ska bilda en planmässig helhet så att individen och familjen har möjlighet att delta i dem. När dessa tjänster tillhandahålls ska uppmärksamhet också ägnas åt de miljöer där barn och unga utvecklas. Hälsundersökningar och hälsorådgivning ska efter behov ordnas på multiprofessionell basis.

De uppföljningsuppgifter om kommuninvånarnas hälsa och välbefinnande som har inhämtats vid hälsundersökningarna och hälsorådgivningen ska användas vid planeringen av tjänsterna.

2 kap.

Hälsundersökningarnas innehåll och omfattning

5 §

Hälsundersökningar

Kommunen ska ordna återkommande hälsundersökningar för alla som hör till en på förhand angiven ålders- eller årsklass eller annan kategori samt hälsundersökningar som utgår från individuella behov. En hälsovårdare, barnmorska, läkare, tandläkare, munhygienist eller tandskötare ska försöka utreda behovet av stöd hos dem som inte deltar i de återkommande hälsundersökningarna. En hälsundersökning kan göras av en hälsovårdare, barnmorska eller läkare. En omfattande hälsundersökning görs av en hälsovårdare eller barnmorska i samarbete

med en läkare. En kontroll av munhälsan kan göras av en tandläkare, munhygienist eller tandskötare.

6 §

Hälsundersökningarnas innehåll

Vid en hälsundersökning ska man utgående från den undersöktas ålder och individuella behov kartlägga hans eller hennes tillväxt, utveckling och välbefinnande med hjälp av intervjuer, kliniska undersökningar och vid behov med andra metoder. Familjens välbefinnande utreds genom en intervju. Den undersöktas önskemål och åsikter ska klarläggas och beaktas på det sätt som hans eller hennes utvecklingsnivå förutsätter.

Bedömningen av den undersöktas hälsotillstånd och eventuella behov av fortsatta undersökningar, stöd och vård ska göras tillsammans med den undersökta och, beroende på den undersöktas ålder, också med vårdnadshavarna. Vid behov görs en individuell plan för välbefinnande och hälsa eller revideras en tidigare plan.

7 §

De omfattande hälsundersökningarnas innehåll

I den omfattande hälsundersökning som riktar sig till en familj som väntar barn undersöks förutom moderns och fostrets hälsotillstånd också familjens välbefinnande genom en intervju och vid behov med andra metoder.

Den omfattande hälsundersökning som riktar sig till barn under skolåldern och elever innehåller en intervju med barnets föräldrar och en utredning av hela familjens välbefinnande till den del det är nödvändigt för att barnets behov av hälso- och sjukvård och stöd ska kunna bedöms samt för att dessa ska kunna ordnas och genomföras.

Med vårdnadshavarens skriftliga samtycke inkluderas i den omfattande hälsundersökningen dagvårds- och förskoleundervisningspersonalens bedömning av hur ett barn under skolåldern klarar sig i dagvården och barnets välbefinnande, och lärarens be-

dömning av hur en elev klarar sig i skolan och elevens välbefinnande. Bedömningen ska innehålla uppgifter som är nödvändiga för att bedöma behovet av hälso- och sjukvård eller stöd samt för att de ska kunna ordnas och genomföras.

En sammanfattning av de omfattande hälsoundersökningarna ska användas då elevvården gemensamt bedömer det rådande läget i klassen och skolsamfundet samt behovet av eventuella extra åtgärder. Sammanfattningen får inte innehålla personuppgifter.

8 §

Kontroller av munhälsan

Vid kontroll av munhälsan utreds munnens hälsa, utvecklingen av munhälsan och behovet av vård och vid behov utarbetas en individuell hälsoplan.

Munhälsan hos en familj som väntar sitt första barn och familjens behov av vård bedöms av en yrkesutbildad person inom mun- och tandvård genom en intervju och vid behov med andra metoder. Kontroll av munhälsan hos barn under skolåldern utförs av en munhygienist eller tandskötare och vid behov av en tandläkare. De återkommande kontrollerna av munhälsan hos elever utförs av en tandläkare, en munhygienist eller en tandskötare som deltagit i fortbildning. Kontrollerna av munhälsan omfattar enligt behov hälsoundersökningar som utförs av en tandläkare. Dessutom kan även specialistundersökningar av munnen utföras vid behov.

9 §

Återkommande hälsoundersökningar

Kommunen ska

1) för en familj som väntar barn ordna minst en omfattande hälsoundersökning,

2) under barnets första levnadsår ordna minst nio hälsoundersökningar, i vilka det ingår sex hälsoundersökningar som utförs av hälsovårdare, två undersökningar som utförs av hälsovårdare och läkare tillsammans då barnet är 4–6 veckor och 8 månader gammalt samt en omfattande hälsoundersökning då barnet är 4 månader gammalt,

3) för ett barn i åldern 1–6 år ordna minst sex hälsoundersökningar, i vilka det ingår två omfattande hälsoundersökningar, den ena vid 18 månaders och den andra vid 4 års ålder; en av hälsoundersökningarna ska omfatta en hälsovårdares bedömning av munhälsan,

4) för elever ordna en hälsoundersökning i varje årskurs; i årskurs ett, fem och åtta ska undersökningen vara omfattande,

5) för studerande som bedriver studier vid en läroanstalt enligt 3 § 1 mom. 1–4 punkten eller inom sådan i 10 punkten avsedd utbildning som inte leder till yrkeshögskoleexamen, under det första studieåret ordna en undersökning som utförs av en hälsovårdare och under det första eller andra studieåret en undersökning som utförs av en läkare, om inte läkarundersökning har gjorts i samband med antagningen av den studerande; en läkarundersökning ska dock alltid ordnas under det första studieåret för studerande som deltar i specialundervisning eller för vilka en utredning av hälsotillståndet och studieförmågan är nödvändig på grund av studieområdet eller det kommande yrket,

6) för studerande som bedriver studier vid en läroanstalt enligt 3 § 1 mom. 5–9 punkten eller inom sådan i 10 punkten avsedd utbildning som leder till yrkeshögskoleexamen, under det första studieåret ordna en hälsoenkät, som vid behov leder till en hälsoundersökning.

I den omfattande hälsoundersökning som en elev genomgår i årskurs åtta ska elevens särskilda behov i fråga om yrkesval och fortsatta studier bedömas samt behövliga stödåtgärder planeras.

10 §

Återkommande kontroller av munhälsan

Kommunen ska

1) för en familj som väntar sitt första barn ordna minst en bedömning av munhälsan och behovet av vård,

2) för barn under skolåldern ordna en kontroll av munhälsan när barnet är 1 eller 2 år, när barnet är 3 eller 4 år och när barnet är 5 eller 6 år,

3) för elever ordna en kontroll av munhälsan i årskurs ett, i årskurs fem och i årskurs åtta,

4) för studerande minst en gång under studietiden ordna en kontroll av munhälsan, i vilken behovet av munhygienisk rådgivning och mynhygieniska tjänster utreds.

11 §

Specialundersökningar i skolhälsovården

Kommunen ska i enlighet med elevens behov ordna följande specialundersökningar för att konstatera elevens hälsotillstånd:

- 1) syn- eller hörselundersökning som utförs av en specialist samt andra nödvändiga undersökningar som specialisten föreskriver,
- 2) undersökning av den mentala hälsan, som utförs av en barn- eller ungdomspsykiater, och
- 3) undersökning som utförs av en psykolog.

12 §

En sund och trygg skola och studiemiljö

En undersökning av om skolan och studiemiljön är sund och trygg ska göras i samarbete med läroanstalten och dess elever eller studerande, skol- eller studerandehälsovården, hälsovårdsinspektören, personalens företagshälsovård och arbetarskyddspersonalen samt vid behov med andra sakkunniga. Arbetet för att avhjälpa de brister som konstaterats vid undersökningen ska följas upp årligen.

13 §

Identifiering av behov av särskilt stöd och tillhandahållande av stöd

Hälsorådgivningen och hälsoundersökningarna ska ordnas så att behovet av särskilt stöd hos ett barn under skolåldern, en elev, en studerande eller en familj identifieras i ett så tidigt skede som möjligt, och att det stöd som behövs tillhandahålls utan dröjsmål. Behovet av särskilt stöd ska utredas, om det hos ett barn i skolåldern, en elev, en studerande eller en familj eller i miljön finns faktorer som kan äventyra en sund uppväxt och utveckling.

I syfte att bedöma och tillgodose behovet av särskilt stöd ska det vid behov ordnas extra besök och hembesök. Dessutom ska det

utarbetas en plan för välbefinnande och hälsa i samarbete med den som behöver stöd och, beroende på personens ålder, med hans eller hennes familj. Utfallet av planen ska följas och bedömas. I syfte att bedöma och tillgodose behovet av särskilt stöd ska samarbete vid behov också bedrivas mellan olika kommunala aktörer, såsom dagvården, hemservicen, barnskyddet, elev och studerandevården samt den specialiserade sjukvården och andra aktörer.

3 kap.

Hälsorådgivning

14 §

Hälsorådgivningens allmänna innehåll

Kommunen ska ordna hälsorådgivning enligt 13 § i hälso- och sjukvårdslagen utifrån det individuella behovet och det aktuella utvecklingsstadiet i samarbete med individen och familjen så att rådgivningen bidrar till att stärka resurserna och att klienterna kan tillämpa informationen i praktiken och ta ansvar för sin egen hälsa. Hälsorådgivningen ska basera sig på dokumenterad information. Hälsorådgivning kan ges individuellt, i grupp och för en större gemenskap.

Hälsorådgivningen ska stödja föräldrar i deras föräldraskap och parrelation samt främja familjens sociala stödnätverk. Den ska också bidra till att främja individens och familjens hälsa inklusive den mentala hälsan samt det psykosociala välbefinnandet på åtminstone följande områden:

- 1) tillväxt, psykosocial och fysisk utveckling,
- 2) mänskliga relationer, vila och fritid, mediernas betydelse med tanke på hälsa och säkerhet, ergonomi, näring, motion, viktkontroll, munhälsa och sexuell hälsa inklusive preventivmedel,
- 3) förebyggande av våld i nära relationer och parförhållanden, olyckor, rökning och användning av alkohol och andra berusningsmedel,
- 4) vaccineringsprogrammet och förebyggande av infektioner,

5) i tillämpliga delar social trygghet samt social- och hälsovårdstjänster.

15 §

Kompletterande hälsorådgivning

En familj som väntar sitt första barn ska ges multiprofessionellt ordnad familjeträning, som omfattar föräldragrupsverksamhet. Hembesök ska göras hos en familj som väntar sitt första barn eller hos en familj som har fått sitt första barn. Andra hembesök ska ordnas vid behov.

Den hälsorådgivning som riktar sig till en familj som väntar barn ska erbjudas bägge föräldrarna. Den ska ge information om graviditetstiden och de risker som ansluter sig till den, om förlossningen och vården av barnet samt om förändringar i den mentala hälsan som eventuellt hänger samman med graviditeten och förlossningen. Rådgivningen ska bidra till en tidig växelverkan mellan barnet och föräldern samt stödja modern att amma.

Den hälsorådgivning som riktar sig till barn under skolåldern och elever och deras familjer ska stödja barnets utveckling, omsorgen om barnet och barnets fostran samt växelverkan mellan barnet och föräldern. Dessutom ska föräldrarnas välbefinnande, kraftresurser och inbördes växelverkan stödjas.

Den hälsorådgivning som riktar sig till elever och studerande ska stödja och främja deras utveckling mot självständighet, studieförmågan, sunda levnadsvanor samt en god fysisk funktionsförmåga och mental hälsa samt förebygga mobbning. Dessutom ska de studerande ges information om vad som krävs för att utöva ett yrke samt de hälsomsäga riskfaktorer som ansluter sig till arbete och yrke.

16 §

Preventivmedelsrådgivning och annan rådgivning om sexuell hälsa

Rådgivning som stöder den sexuella mög-
naden och utvecklingen hos barn under skol-

åldern, elever och studerande ska ingå i hälsorådgivningen och hälsoundersökningarna på ett sätt som motsvarar barnens och ungdomarnas utvecklingsstadium. Preventivmedelsrådgivning och annan rådgivning om sexuell hälsa hör till rådgivningsbyråns samt skol- och studerandehälsovårdens tjänster. Rådgivningen kan också ordnas som en del av andra tjänster.

4 kap.

Tillhandahållande av hälso- och sjukvårdstjänster för studerande

17 §

Hälso- och sjukvårdstjänster

Studerandehälsovården omfattar förutom hälsoundersökningar och hälsorådgivning enligt 2 och 3 kap. också hälso- och sjukvårdstjänster enligt 17 § 2 mom. 3 punkten i hälso- och sjukvårdslagen är

1) tidigt konstaterande, vård och hänvisning till fortsatt vård vid eventuella mentala störningar och missbruksproblem,

2) tjänster som främjar sexuell hälsa, som omfattar rådgivning i frågor som gäller sexualitet och parrelationer, förebyggande av infertilitet, stöd för sexuell och könslig läggning, förebyggande av könssjukdomar och förebyggande av sexuellt våld samt annan rådgivning som gäller den sexuella hälsan och vid behov hänvisning till fortsatt vård;

3) mun- och tandvårdstjänster, som omfattar hälsorådgivning, undersökning och vård av mun och tänder enligt individuella behov samt en vårdplan inkluderande egenvård som uppgjorts av en yrkesutbildad person inom mun- och tandvård på basis av en hälsoundersökning;

4) andra hälso- och sjukvårdstjänster inom primärvården samt hänvisning till fortsatt vård.

Verksamhet för studerande som främjar hälsan och förebygger sjukdomar samt hälso- och sjukvårdstjänsterna ska bilda en helhet som främjar de studerandes hälsa, välfärd och studieförmåga.

5 kap.
Särskilda bestämmelser

18 §

Skyldigheter enligt barnskyddslagen

Bestämmelser om skyldighet att göra en anmälan när omständigheterna förutsätter att behovet av barnskydd utreds, begäran om bedömning av barnskyddsbehovet, föregripande barnskyddsanmälan, åtgärder för att ge akt på och främja barns och unga personers välfärd genom samarbete mellan de kommu-

Helsingfors den 6 april 2011

Omsorgsminister *Paula Risikko*

nala myndigheterna samt uppgörande av en plan för att främja barns och unga personers välfärd samt ordna och utveckla barnskyddet finns i barnskyddslagen (417/2007).

19 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 maj 2011.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna förordning får vidtas innan förordningen träder i kraft.

Regeringssekreterare Liisa Katajamäki